

4 критерії, як вибрати правильний ETF і не переплачувати

Світ фондового ринку часто здається початківцям суцільним мінним полем, де кожен невірний крок неминуче призводить до фінансових втрат. Індустрія біржових фондів (ETF) розрослася до неймовірних масштабів, досягнувши оцінки у понад 19 трильйонів доларів глобальних активів. Щодня фінансові новини рясніють яскравими заголовками про запуск нових інвестиційних продуктів, які обіцяють неймовірні прибутки.

Лише минулого року на ринку з'явилося понад 1000 нових активних ETF, що стало абсолютним рекордом. Перед такою кількістю варіантів навіть досвідчені аналітики можуть відчувати розгубленість, не кажучи вже про новачків. Страх вибрати «не той» фонд, переплатити за приховані комісії або інвестувати у компанії, які згодом збанкрутують, часто паралізує і зупиняє від першого кроку. Проте, найнебезпечніше в інвестуванні — це бездіяльність та інфляція, які повільно, але впевнено знищують купівельну спроможність заощаджень. Щоб успішно орієнтуватися на ринку, не потрібно мати науковий ступінь з економіки чи проводити дні за читанням складних фінансових звітів. Достатньо розуміти базову «анатомію» біржового фонду.

1. Комісії фонду (Expense Ratio) — Невидимий пожирач прибутку

Перше і абсолютно непорушне правило при виборі будь-якого ETF — це перевірка комісії за управління. В англomовній фінансовій термінології цей показник називається *Expense Ratio* (коефіцієнт витрат). Це фіксований відсоток від загальної суми інвестицій, який керуюча компанія щороку утримує за свої послуги з обслуговування фонду.

Багатьом початківцям здається, що різниця між комісією у 0.03% та 1.5% є настільки мізерною, що на неї не варто звертати увагу. У повсякденному житті такі десятки частки відсотка дійсно не відіграють значної ролі. Однак на фондовому ринку діє невблаганна

математика складного відсотка, яка може працювати як потужний двигун для капіталу, так і як його найлютіший ворог.

Життєвий приклад: Орендна плата за власний капітал

Для кращого розуміння варто уявити ситуацію з купівлею квартири для подальшої здачі в оренду. Власник не хоче займатися пошуком орендарів та ремонтом, тому наймає керуючого нерухомістю, який бере за свої послуги певний відсоток від вартості житла.

Якщо цей керуючий утримує лише 0.03% на рік, власник квартири майже не відчує цих витрат. Але якщо керуючий почне вимагати 1.5% щороку, то через двадцять чи тридцять років він фактично забере собі суму, еквівалентну вартості цілої кімнати або навіть половини квартири.

Точнісінько те саме відбувається з інвестиційними фондами.

Керуюча компанія не надсилає інвестору окремий рахунок за свої послуги в кінці місяця. Комісія щодня непомітно вираховується з вартості чистих активів фонду (NAV), поступово «з'їдаючи» частину потенційного прибутку інвестора.

Математика витрат: Як втратити статок на відсотках

Щоб побачити реальний, відчутний вплив комісій, достатньо поглянути на результати математичного моделювання. Аналіз показує, як різні рівні комісій впливають на портфель при початковій інвестиції у розмірі \$10,000 та подальшому щомісячному поповненні на \$200 протягом 30 років. У цьому розрахунку передбачається середня прибутковість ринку на рівні 9% річних.

Комісія фонду (Expense Ratio)	Тип фонду (приклад)	Підсумковий капітал через 30 років	Втрачений прибуток через комісію

0.03%	Дешевий індексний фонд (напр. VOO)	\$509,863.88	Базова лінія (найменші втрати)
0.75%	Середній активно керований фонд	\$431,458.86	-\$78,405.02
1.50%	Дорогий спеціалізований фонд	\$363,704.42	-\$146,159.46

Як чітко видно з таблиці, різниця у трохи більше ніж один відсоток у комісії призводить до катастрофічної втрати понад \$146,000 на довгостроковому горизонті.

Ситуація виглядає ще більш показовою, якщо розглянути сценарій лише однієї разової інвестиції у розмірі \$10,000 без жодних додаткових поповнень протягом тих самих 30 років. При мінімальній комісії 0.03% початковий капітал зростає до \$131,585. Натомість при комісії 1.5% інвестор отримає лише \$87,549, віддавши третину свого фінального результату управлінцям.

Які комісії вважаються нормою на сучасному ринку? 🤔

Сьогоднішня інвестиційна індустрія пропонує надзвичайно вигідні умови для пасивних інвесторів завдяки жорсткій конкуренції між найбільшими провайдерами. Гіганти ринку змагаються за клієнтів, постійно знижуючи свої тарифи.

Найбільші фонди, що відстежують головний американський індекс S&P 500, встановили своєрідний «золотий стандарт» мінімальних витрат:

- **State Street SPDR Portfolio S&P 500 ETF (SPYM): 0.02%** — один із найдешевших варіантів на ринку для довгострокових інвесторів станом на 2026 рік.

- **Vanguard S&P 500 ETF (VOO):** 0.03% — беззаперечний лідер довіри з понад \$1.5 трлн активів.
- **iShares Core S&P 500 ETF (IVV):** 0.03% — головний конкурент від компанії BlackRock з ідентичною вартістю.
- **Vanguard Total Stock Market ETF (VTI):** 0.03% — фонд, що охоплює весь фондовий ринок США (понад 3500 компаній) за ту саму мізерну ціну.

Навіть технологічний гігант **Invesco QQQ Trust (QQQ)**, який фокусується на 100 найбільших інноваційних компаніях біржі Nasdaq (виключаючи фінансовий сектор), утримує цілком прийнятну комісію на рівні 0.18%.

Чому деякі фонди залишаються дорогими? 🤔

Незважаючи на тренд до здешевлення, на ринку продовжують існувати фонди з помітно вищими комісіями. Наприклад, найперший у світі ETF — **SPDR S&P 500 ETF Trust (SPY)**, запущений ще у 1993 році, має комісію 0.09%. Хоча це все ще дуже мало, для звичайного довгострокового інвестора фонди VOO або IVV будуть математично вигіднішими.

Фонд SPY залишається надзвичайно популярним і утримує понад \$641 мільярд активів переважно завдяки інституційним трейдерам, хедж-фондам та активним учасникам ринку. Їх не так хвилює комісія за управління, як шалена ліквідність цього фонду на ринку опціонів, де SPY є абсолютним монополістом.

Значно дорожчими є активно керовані фонди, де команда аналітиків самостійно обирає, які акції купувати, а які продавати, сподіваючись обіграти середні показники ринку. Проте довгострокова статистика невблаганна: більшість активних менеджерів не можуть стабільно показувати результати, кращі за звичайний індекс. Таким чином, інвестор платить підвищену комісію за результат, який часто виявляється гіршим за пасивне інвестування.

2. Розмір та ліквідність (AUM) — Чому розмір має значення

Другий критично важливий критерій аналізу — це розмір фонду, який у фінансовій документації позначається аббревіатурою AUM (Assets

Under Management — активи під управлінням). Цей показник відображає загальну суму грошових коштів, яку інвестори з усього світу довірили конкретному ETF.

Новачки дуже часто ігнорують цей параметр, помилково вважаючи, що всі біржові фонди однаково надійні та захищені. Однак у світі фінансів розмір фонду є прямим індикатором його фінансового здоров'я, операційної безпеки та загальної ефективності. AUM — це не просто цифра для маркетингових брошур; це потужний сигнал інституційної довіри та фактор, що безпосередньо впливає на торгові витрати кожного учасника ринку.

Життєвий приклад: Популярний гіпермаркет проти вуличного кіоску

Щоб осягнути важливість AUM, варто уявити два абсолютно різні магазини. Перший — це величезний мережевий гіпермаркет у жвавому центрі міста, де щодня роблять покупки десятки тисяч людей. Товари там завжди свіжі, асортимент постійно оновлюється, а ціни залишаються низькими завдяки колосальним обсягам продажів.

Другий магазин — це маленький, непомітний кіоск на околиці міста. Покупці туди заходять рідко, товар може лежати на полицях тижнями, а ціни суттєво завищені, бо власнику потрібно хоч якось покривати витрати на оренду.

Велетенські ETF (такі як VOO, IVV чи SPY) — це фінансові гіпермаркети. У них можна миттєво купити або продати акції на будь-яку суму за справедливою ринковою ціною. Дрібні, нішеві ETF — це кіоски, де інвестор ризикує зіткнутися з прихованими торговими витратами або взагалі одного дня побачити табличку «Зачинено назавжди».

Чим загрожують дрібні фонди? (Анатомія ризику ліквідації) ☠️

Найбільша небезпека інвестування в маленькі та непопулярні ETF полягає в ризику їхнього несподіваного закриття (ліквідації). Якщо фонд протягом тривалого часу не збирає достатньої кількості активів, керуючій компанії стає економічно не вигідно його обслуговувати.

Статистика фондового ринку є досить суворою: близько третини всіх коли-небудь створених ETF вже припинили своє існування,

поповнивши так званий фінансовий «цвинтар». Наприклад, лише за 2023 рік було ліквідовано 244 фонди. Середній вік цих закритих фондів становив 5.4 року, а середній обсяг активів під управлінням ледве досягав 54 мільйонів доларів.

Тенденція до прискореного закриття дрібних фондів лише посилюється. За даними аналітиків Bloomberg, у 2026 році середній термін життя ліквідованого ETF впав до катастрофічних 1.75 року. Особливо ризикованими є фонди з кредитним плечем (leveraged ETFs), рівень закриття яких досягає вражаючих 52%.

Що саме відбувається, коли керуюча компанія вирішує ліквідувати фонд? Інвестор, звісно, не втрачає всі свої кошти, як це буває при банкрутстві окремої корпорації. Фонд просто примусово розпродась всі свої активи на ринку та повертає готівку на брокерські рахунки інвесторів. Однак такий розвиток подій створює дві великі проблеми:

1. **Податковий шок:** Примусовий продаж може автоматично зафіксувати прибуток інвестора. Це означає, що доведеться несподівано заплатити податок на прибуток, порушивши всі плани щодо довгострокового накопичення.
2. **Втрата дорогоцінного часу:** Гроші раптово випадають з ринкового обігу. Інвестору доводиться витратити час на пошук нового інструменту для реінвестування, втрачаючи потенційні прибутки за ці дні чи тижні.

Щоб мінімізувати такі ризики, фінансові експерти наполегливо радять уникати ETF, чий AUM становить менше ніж 100–250 мільйонів доларів. Особливо це стосується тих фондів, які існують на ринку понад три роки, але так і не змогли залучити достатній капітал.

Ліквідність та прихований податок спреду (Bid-Ask Spread) ⚖️

Ще один невидимий, але дуже реальний ворог інвестора у дрібних фондах — це широкий торговий спред.

Спред (Bid-Ask Spread) — це різниця між найвищою ціною, яку готовий заплатити покупець (Bid), та найнижчою ціною, на яку погоджується продавець (Ask). Це явище найпростіше зрозуміти на прикладі звичайного обміну валют у банку. Банк завжди купує долар трохи дешевше, а продає його трохи дорожче. Ця різниця курсів — це гарантований прибуток обмінника і неминучі витрати клієнта.

У гігантських фондах цей спред є мікроскопічним. Візьмемо для прикладу еталонний фонд **SPY**. Він є найбільш активно торгованим цінним папером на планеті, з щоденним обсягом торгів понад 24 мільярди доларів. Завдяки такій шаленій ліквідності, його середній спред становить лише 0.5 базисного пункту. У грошовому еквіваленті це означає, що при інвестуванні 100,000 доларів інвестор втрачає на спреді лише близько 4 доларів. Фонди **VOO** та **IVV** також можуть похвалитися надзвичайно вузькими спредами на рівні 1-1.1 базисного пункту.

Натомість у дрібних або вузькоспеціалізованих фондах спред може сягати кількох десятків центів на кожному окрему акцію. Це створює серйозне тертя при торгівлі. Кожен раз, коли інвестор купує або продає такий актив, він фактично дарує половину цього спреду маркет-мейкерам як невидиму комісію.

Ця проблема є настільки серйозною, що навіть гігант індустрії Vanguard у квітні 2026 року був змушений провести масштабне дроблення акцій (спліт) для п'яти своїх менш ліквідних фондів, включаючи Vanguard Growth ETF (VUG) та Vanguard Information Technology ETF (VGT). Ціна за одну акцію VGT доходила до 713 доларів, що відлякувало дрібних інвесторів і розширювало спреди. Провівши спліт 8 до 1, Vanguard знизив ціну до 89 доларів, що дозволило збільшити торгові обсяги та зробити спреди більш вигідними для роздрібних інвесторів. Флагманський фонд VOO при цьому не потребував жодних сплітів, адже він і так працює максимально ефективно.

Назва фонду та Тикер	AUM (в мільярдах \$)	Рівень ліквідності та характеристика безпеки
Vanguard S&P 500 ETF (VOO)	\$1,520 (Понад 1.5 трлн)	Абсолютний еталон надійності. Ідеальний вибір для довгострокового накопичення.

iShares Core S&P 500 ETF (IVV)	\$686	Головна альтернатива VOO від BlackRock. Максимальний захист капіталу.
SPDR S&P 500 ETF Trust (SPY)	\$641	Найвища у світі щоденна ліквідність. Оптимально для частих трейдерів.
Invesco QQQ Trust (QQQ)	\$315	Титан технологічного сектору, що відстежує індекс Nasdaq-100.

3. Похибка відстеження (Tracking Error) — Чи не кульгає ваш фонд?

Багато початківців живуть у полоні ілюзії, що індексні ETF просто ідеально копіюють дохідність свого базового індексу (наприклад, S&P 500 або Nasdaq-100), цифра в цифру. Проте в суворій реальності фінансових ринків між теоретичним індексом і живим фондом завжди існує певна розбіжність.

Ця розбіжність оцінюється за допомогою двох важливих, але різних метрик: різниці відстеження (*Tracking Difference*) та похибки відстеження (*Tracking Error*). Розуміння цих термінів відділяє свідомого інвестора від новачка, який ризикує недоотримати прибуток.

Життєвий приклад: Кавер-гурт проти студійного оригіналу 🎸

Щоб осягнути різницю, можна уявити місцевий музичний гурт, який заробляє виконанням культових пісень The Beatles. Оригінальний студійний запис легендарної четвірки — це наш базовий індекс. Він ідеальний, вивірений до мілісекунди і не змінюється.

ETF — це наш кавер-гурт, який намагається відтворити цю пісню на живому концерті точнісінько так само. Але під час живого виступу

гітарист може не влучити в ноту, барабанщик трохи запізниться, а мікрофон інколи фонить.

Різниця відстеження (Tracking Difference) показує, наскільки загалом виступ кавер-гурту відрізнявся від оригіналу за весь концерт. Вона просто фіксує підсумковий розрив. А от *Похибка відстеження (Tracking Error)* — це вже метрика стабільності. Вона показує, як саме помилялися музиканти. Якщо вони грали рівно, але просто трохи повільніше весь концерт — похибка буде низькою. Якщо ж їх кидало з крайності в крайність (то ідеально, то суцільна какофонія) — похибка буде високою і неприйнятною. Математичною мовою, Tracking Error — це річна стандартна девіація щоденних різниць у прибутковості.

У фінансовому світі довгострокові інвестори хочуть бачити фонд, який «грає» максимально стабільно і передбачувано, демонструючи найменшу можливу похибку відстеження.

Чому взагалі виникають ці відхилення? 🧐

Базовий індекс — це просто математична концепція на папері. Індекс не платить комісій брокерам, не наймає юристів, не сплачує податки і ніколи не тримає вільну готівку. Фонд, натомість, є живим операційним механізмом.

Ось п'ять головних причин, чому будь-який ETF неминуче відхиляється від свого ідеального індексу:

1. **Утримання комісій (Expense Ratio):** Це найбільший і найбільш передбачуваний фактор відхилення. Якщо індекс за рік зріс рівно на 10%, а фонд бере 0.1% комісії за управління, то чистий приріст фонду складе 9.9%. Це створює постійну, хоч і рівномірну, різницю.
2. **Готівковий баласт (Cash Drag):** Теоретичні індекси завжди інвестовані на 100%. Натомість реальні фонди змушені зберігати частину активів у вигляді готівки. Ця готівка потрібна для щоденних виплат дивідендів або для задоволення заявок інвесторів на виведення коштів. У періоди стрімкого зростання ринку (бичачий тренд) ця неінвестована готівка просто лежить мертвим вантажем і тягне загальну прибутковість фонду вниз.
3. **Витрати на ребалансування:** Індекси періодично змінюють свій склад. Наприклад, компанію, що втрачає позиції,

виключають з індексу, а на її місце ставлять нову зірку ринку. Коли це стається на папері, це безкоштовно. Коли ж фонд змушений реально продавати одні акції і купувати інші, він сплачує брокерські комісії, покриває торгові спреди та генерує податкові зобов'язання.

4. **Метод вибірки (Sampling):** Деякі глобальні індекси містять тисячі дрібних компаній, акції яких важко купити на ринку (особливо це стосується ринку облігацій). Щоб зекономити на транзакційних витратах, менеджер фонду може використати метод оптимізації: замість того, щоб купувати всі 4000 компаній, він купує лише 3000 найбільш показових. Це зберігає гроші, але неминуче збільшує Tracking Error.
5. **Розбіжності у виплаті дивідендів:** Коли компанії виплачують дивіденди, індекс теоретично реінвестує їх миттєво. Фонд же отримує реальні гроші, які певний час лежать на рахунках, перш ніж менеджер зможе їх ефективно реінвестувати.

Як правильно оцінити показник Tracking Error?

Похибка відстеження зазвичай виражається у відсотках у річному обчисленні. Головне правило інвестора: чим ближче цей показник наближається до нуля, тим якісніше і професійніше працює команда керуючої компанії.

Наукові дослідження чітко документують статистично значущий зв'язок між похибкою відстеження та прихованими ризиками. Фонди з вищим рівнем Tracking Error демонструють суттєві відхилення у систематичному ризику (Risk Exposure) порівняно зі своїм базовим індексом. Навіть незначне збільшення цієї похибки може означати, що інвестор бере на себе ризики, яких він не планував брати. Ось загальноприйнята серед фінансових радників шкала оцінки похибки відстеження (Tracking Error) для класичних пасивних індексних фондів:

Діапазон Tracking Error	Оцінка ефективності управління	Що це означає для довгострокового інвестора

0.00% - 0.50%	Дуже низька (Ідеальний рівень)	Фонд філігранно і стабільно копіює індекс. Демонструє жорсткий контроль над витратами та готівкою.
0.50% - 1.00%	Низька (Цілком прийнятно)	Незначні, але допустимі відхилення від ідеалу. Це нормальна ситуація для більшості стандартних ETF.
1.00% - 2.00%	Помірна (Потребує уваги)	Фонд часто відхиляється від курсу індексу. Інвестору варто порівняти його показники з конкурентами.
Вище 2.00%	Висока (Тривожний сигнал)	Фонд працює вкрай неефективно. Високий ризик втрати очікуваного прибутку на довгій дистанції. Краще шукати альтернативи.

Якщо інвестор стоїть перед вибором між двома фондами на один і той самий індекс (наприклад, на S&P 500) з ідентичною комісією за управління, перевагу завжди слід віддавати тому продукту, у якого історично нижчий показник Tracking Error. Це свідчить про вищу майстерність портфельного менеджера.

Головний висновок для шпаргалки: Сама по собі низька комісія не має жодного сенсу, якщо фонд не вміє якісно та стабільно копіювати свій індекс. Завжди варто заглядати у фактшит (Factsheet) обраного фонду та перевіряти показник Tracking Error — він має бути якомога ближчим до абсолютного нуля.

4. Структура активів (Що всередині?)

Останній, але, мабуть, найважливіший для безпеки капіталу критерій — це глибоке розуміння того, що саме купує інвестор. Слід пам'ятати, що будь-який ETF — це просто обгортка, фінансовий кошик. Уся реальна цінність (і всі реальні ризики) знаходяться всередині цього кошика.

Багато початківців потрапляють у класичну психологічну пастку. Вони вважають, що якщо вони придбали п'ять чи десять різних ETF з різними привабливими назвами, вони автоматично отримали ідеально диверсифікований і безпечний портфель. Але дуже часто ці красиві назви приховують небезпечну ілюзію диверсифікації та критичну концентрацію ризиків в одному місці.

Життєвий приклад: Велика коробка цукерок асорті 🍬

Цю ситуацію дуже легко уявити на прикладі купівлі великої, дорогої коробки «цукерок асорті» у супермаркеті. На яскравій обгортці намальовані горіхи, карамель, елітна нуга, чорний та молочний шоколад. Покупцеві здається, що він отримав усе розмаїття смаків. Але відкривши коробку вдома, він з розчаруванням бачить, що 80% її об'єму займають найдешевші карамельні льодяники, а справжніх шоколадних цукерок з горіхами там лежить лише дві чи три штуки. Точнісінько те саме відбувається з багатьма індексними фондами. Фонд може гордо називатися «Широкий ринок США» або «Глобальні інновації», але через специфічні правила його побудови левову частку всього портфеля складатимуть лише кілька гігантських корпорацій.

Ризик концентрації: Чому ринок став заручником кількох технологічних гігантів 🌟

Більшість класичних фондових індексів (таких як S&P 500 чи Nasdaq-100) зважуються за ринковою капіталізацією (Market-cap weighting). Це правило означає, що чим дорожчою стає компанія на біржі, тим більшу відсоткову частку вона займає всередині індексу та, відповідно, всередині фонду.

У 2026 році на американському ринку спостерігається безпрецедентна історична концентрація капіталу навколо технологічного сектору та розробників інфраструктури для штучного інтелекту. Розглянемо як приклад надзвичайно популярний фонд **Invesco QQQ Trust (QQQ)**, який відстежує 100 найбільших компаній біржі Nasdaq.

Здавалося б, 100 компаній — це відмінна диверсифікація. Проте реальність інакша: лише кілька компаній-гігантів (такі як Nvidia, Apple, Microsoft та Broadcom) формують величезну частку всього портфеля. Більш того, якщо подивитися на розбивку за секторами економіки, то лише технологічний сектор та сектор комунікаційних послуг разом займають майже 70% усього об'єму цього фонду. Коли інвестор вкладає гроші в такий фонд, він робить гігантську, концентровану ставку на подальше безхмарне процвітання технологічного ринку. Це не є поганим рішенням само по собі, але інвестор має чітко усвідомлювати цей факт і приймати цей ризик, а не наївно думати, що він надійно «застрахований від падіння будь-якої індустрії».

Приховане перекриття фондів (Невидимий ETF Overlap)

Справжня, прихована небезпека виникає тоді, коли інвестор починає формувати свій інвестиційний портфель із кількох різних фондів, не перевіряючи їхній вміст.

Розглянемо типовий приклад помилки початківця. Інвестор купує фонд широкого ринку **VOO** (щоб отримати стабільну базу з 500 компаній). Потім він додає фонд **QQQ** (щоб зробити акцент на інноваціях та Nasdaq). А наостанок ще докуповує секторальний фонд **VGT** (Vanguard Information Technology ETF), вважаючи, що тепер його портфель ідеально збалансований і захищений з усіх боків.

Що ж відбувається насправді, якщо зазирнути під капот цих фондів за допомогою спеціалізованих інструментів аналізу?

- Найбільші позиції у фонді широкого ринку **VOO** — це Apple, Microsoft, Nvidia.
- Найбільші позиції у інноваційному фонді **QQQ** — це ті ж самі Apple, Microsoft, Nvidia.
- Найбільші позиції у секторальному фонді **VGT** — це знову Apple, Microsoft, Nvidia.

У результаті такої «диверсифікації» інвестор фактично купує одні й ті самі компанії тричі поспіль! У фінансовому аналізі це явище називається «перекриттям фондів» (ETF Overlap). Якщо в технологічному секторі раптово відбудеться криза, або державні регулятори запровадять жорсткі антимонопольні санкції проти розробників ШІ, весь портфель такого інвестора обвалиться

одночасно і дуже боляче, незважаючи на наявність трьох нібито різних фондів.

Особливо небезпечною така ситуація є для працівників самого ІТ-сектору. Вони часто отримують значну частину своєї винагороди у вигляді акцій компанії (RSU). Якщо такий працівник ще й формує свій інвестиційний портфель з технологічних ETF (як-от QQQ чи VGT), його концентрація ризику стає подвійною чи навіть потрійною. У разі кризи в індустрії він ризикує одночасно втратити і вартість своїх інвестицій, і робоче місце.

Як провести аудит і перевірити «кота в мішку»? 🔍

Щоб не потрапити у цю поширену пастку, портфельні експерти рекомендують дотримуватися кількох базових правил «інвестиційної гігієни» перед кожною новою покупкою:

1. **Аналіз Топ-10 активів (Top Holdings):** У будь-якому офіційному документі фонду (Factsheet) завжди відкрито показані 10 найбільших компаній, які він тримає. Якщо на цю десятку припадає більше 30-40% загальної ваги всього фонду, це сигналізує про вкрай високу концентрацію ризиків на кількох гравцях.
2. **Секторальний баланс (Sector Allocation):** Завжди варто перевіряти, які саме сектори економіки переважають у фонді. Яскравий червоний прапорець — це ситуація, коли на один сектор (наприклад, інформаційні технології) припадає більше 25-30% ваги усього вашого диверсифікованого портфеля.
3. **Використання інструментів аналізу (Overlap Tools):** У сучасному інтернеті існує безліч безкоштовних фінансових платформ, які дозволяють завантажити тикери всіх ваших фондів і миттєво побачити, наскільки сильно вони перетинаються між собою на рівні окремих акцій.

Щоб збалансувати перекося у бік американських технологій, інвестори часто додають фонди, які фокусуються на абсолютно інших стратегіях або регіонах.

Наприклад, можна розглянути дивідендний фонд **Schwab U.S. Dividend Equity ETF (SCHD)**. Він має дуже низьку комісію 0.06% і містить зовсім інші компанії реального сектору економіки (наприклад, Coca-Cola або телекомунікаційний гігант Verizon), які

мають мінімальний перетин з технологічними флагманами і забезпечують стабільний грошовий потік.

Інший ефективний шлях — це географічна диверсифікація.

Додавання таких потужних фондів як **Vanguard FTSE Developed Markets ETF (VEA)** (з активами \$118 млрд) або **iShares Core MSCI EAFE ETF (IEFA)** (з активами \$122 млрд) дає прямий доступ до розвинених ринків Європи, Австралії та Азії. Ці фонди свідомо виключають компанії США зі свого складу, що дозволяє інвестору справді розширити географію свого капіталу.

Головний висновок для шпаргалки: Назви інвестиційних фондів не мають жодного значення. Інвестор завжди зобов'язаний дивитися «під капот» і чітко знати, акції яких конкретно компаній і в яких пропорціях він фактично додає до свого портфеля.

Висновки: Чек-лист ідеального ETF (Збережіть як шпаргалку!)

Світ фондових інвестицій не повинен бути складним, заплутаним чи викликати тривогу. Щоб не втратити свої чесно зароблені гроші на прихованих комісіях, уникнути податкових шоків через закриття дрібних фондів і створити дійсно надійний портфель для забезпечення власної фінансової свободи, достатньо дотримуватися системного підходу.

Перед кожною покупкою будь-якого ETF варто прогнати його через ці чотири прості, але фундаментальні критерії.

Ваш персональний рентген-апарат для вибору ETF:

1. **Комісії (Expense Ratio):** Чи складає річна комісія фонду менше ніж 0.10% (для базових широких індексів)? Слід завжди пам'ятати, що кожна додаткова десята частка відсотка комісії гарантовано з'їдає десятки тисяч доларів вашого потенційного прибутку на горизонті у 10-30 років.
2. **Розмір фонду та ліквідність (AUM):** Чи перевищує загальний розмір активів цього фонду безпечну позначку у 250 мільйонів доларів? Якщо ні — існує критично високий ризик ліквідації фонду керуючою компанією, а також ризик втрати грошей на широких торгових спредах (Bid-Ask) при кожній угоді.

3. 🎯 **Похибка відстеження (Tracking Error):** Чи становить історичний показник Tracking Error менше ніж 0.50%? Здоровий фонд має чітко, крок у крок, йти за своїм бенчмарком, не втрачаючи прибуток через внутрішні операційні недоліки, надлишок готівки або часті ребалансування.
4. 📦 **Що дійсно всередині (Holdings & Overlap):** Чи не купуєте ви одну й ту саму десятку технологічних гігантів по третьому колу через різні фонди? Частка одного сектору економіки у вашому загальному портфелі ніколи не повинна перевищувати 25-30%, якщо тільки ви не робите це цілком свідомо як агресивну і ризиковану ставку.